

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις κοινοτικές στατιστικές για το εισόδημα και τις συνθήκες διαβίωσης (EU-SILC)»

(COM(2001) 754 τελικό — 2001/0293 (COD))

(2002/C 149/07)

Στις 18 Φεβρουαρίου 2002 και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το Συμβούλιο απεφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 10 Απριλίου 2002 με βάση την εισηγητική έκθεση της κας Florio (με συνηγορητές τους κ.κ. Bento Gonçalves και Burani).

Κατά την 390ή σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 24ης Απριλίου 2002), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 98 ψήφους υπέρ, 0 ψήφους κατά και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η ανάγκη καταρτίσεως ενός κανονισμού σχετικά με τις κοινοτικές στατιστικές για το εισόδημα και τις συνθήκες διαβίωσης (EU-SILC) εντάσσεται στην υψηλή προτεραιότητα που δίδει το Συμβούλιο και η Επιτροπή στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Στα πλαίσια της προτεραιότητας αυτής καθίσταται απαραίτητη η συλλογή αξιόπιστων, συγκρίσιμων και επίκαιρων στοιχείων προκειμένου να εξασφαλισθεί ένα ρεαλιστικό πλαίσιο της υπάρχουσας κατάστασης και να συνεχισθεί η ανάπτυξη των πολιτικών που εφαρμόζονται για το σκοπό αυτό.

1.2. Ο Κανονισμός σχετικά με τις κοινοτικές στατιστικές για το εισόδημα και τις συνθήκες διαβίωσης (EU SILC) έχει, εξάλλου, ως νομική βάση τα άρθρα 136, 137 και 285 της Συνθήκης του 'Αμστερνταμ. Στα άρθρα αυτά υπογραμμίζεται η ανάγκη και η δυνατότητα διάθεσης στατιστικών για το εισόδημα, τις συνθήκες διαβίωσης και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

1.3. Εξάλλου, στα συμπεράσματα των ευρωπαϊκών συμβουλίων της Λισσαβώνας (23-24 Μαρτίου 2000) και της Νίκαιας (7-9 Δεκεμβρίου 2000) επιβεβαιώνεται ο κοινοτικός στόχος για την κατάργηση της φτώχειας μέσω του συνεχούς διάλογου, της ανταλλαγής πληροφοριών και ορθών πρακτικών επί τη βάσει δεικτών που θα καθοριστούν με κοινή συμφωνία.

1.4. Το 2000 η Επιτροπή ανέπτυξε το «κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για την ενθάρρυνση της συνεργασίας των κρατών μελών για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού». Ένας από τους στόχους του προγράμματος ήταν «η συλλογή και διάδοση συγκρίσιμων στατιστικών στα κράτη μέλη και σε κοινοτικό επίπεδο». Το ίδιο πρόγραμμα καθορίζει τους όρους χρηματοδότησης για την εξασφάλιση αξιόπιστων και συγκρίσιμων στατιστικών στοιχείων σχετικά με την ανάλυση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

1.5. Η ανακοίνωση της Επιτροπής για τους διαρθρωτικούς δείκτες ⁽¹⁾ περιλαμβάνει μεταξύ αυτών και τους δείκτες για τις ανισότητες της κατανομής του εισοδήματος και τα ποσοστά φτώχειας.

⁽¹⁾ COM(2000) 594 τελικό.

1.6. Στη βάση του σχεδιασμού του κανονισμού σχετικά με τις στατιστικές EU-SILC) βρίσκεται η δημοσίευση της δεύτερης έκθεσης για τις πολιτικές οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.

2. Η Πρόταση Κανονισμού

2.1. Σκοπός του παρόντος κανονισμού είναι η θέσπιση ενός κοινού πλαισίου για τη συστηματική παραγωγή κοινοτικών στατιστικών σε όλα τα κράτη μέλη για το εισόδημα και τις συνθήκες διαβίωσης προκειμένου να κατανοηθεί καλύτερα το φαινόμενο της φτώχειας καθώς και ο κοινωνικός αποκλεισμός τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ο Κανονισμός αποτελεί χρήσιμο όργανο για την επίτευξη των στόχων και την παρακολούθηση των διαδικασιών που εφαρμόζονται.

2.2. Η συλλογή στοιχείων λαμβάνει υπόψη αφενός τους οικογενειακούς πυρήνες και αφετέρου τα μεμονωμένα άτομα βάσει εναρμονισμένων μεθοδολογιών και ορισμών που είναι κοινοί για όλα τα κράτη.

2.3. Οι στατιστικές έρευνες θα λαμβάνουν υπόψη τη συγχρονική και διαχρονική διάσταση. Ως συγχρονική διάσταση νοείται η συλλογή στοιχείων που παρέχει ένα πλαίσιο της κατάστασης σε σχέση με μία δεδομένη χρονική στιγμή σε ορισμένο χρονικό διάστημα.

2.4. Αντιθέτως ως διαχρονική διάσταση νοείται η ανάλυση που λαμβάνει υπόψη τις αλλαγές που μεσολάβησαν σε ένα ορισμένο χρονικό διάστημα στα πλαίσια της ίδιας δειγματοληπτικής ομάδας. Η διαχρονική διάσταση προβλέπει ένα μειωμένο δείγμα σε σχέση με τη συγχρονική διάσταση. Πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ένα χρονικό διάστημα τουλάχιστον τεσσάρων ετών.

2.5. Σε ό,τι αφορά τις πηγές των δεδομένων, ο Κανονισμός βασίζεται σε και ενθαρρύνει μία ορισμένη ευελιξία, λαμβάνοντας κυρίως υπόψη τα ήδη υπάρχοντα εθνικά στοιχεία — μητρώα, έρευνες, εθνικές δειγματοληψίες κ.τ.λ. — καθώς και ενθαρρύνοντας την ενσωμάτωση νέων πηγών. Έτσι, αν και προβλέπει την διενέργεια άμεσων συνεντεύξεων, επιτρέπει επίσης και την προσφυγή π.χ. σε στοιχεία που προέρχονται από μητρώα.

2.6. Η συλλογή στοιχείων πραγματοποιείται σε ετήσια βάση.

2.7. Επισημαίνονται τα προς εξέταση θέματα, που καθορίζονται με βάση πρωτογενείς και δευτερογενείς μεταβλητές προκειμένου να καταστεί δυνατή η ετήσια εισαγωγή διαφορετικών στοιχείων για την παρατήρηση των νέων φαινομένων.

2.8. Κατά τα τέσσερα πρώτα έτη έναρξης του προγράμματος θα χορηγηθούν στα κράτη μέλη ad hoc χρηματοδοτήσεις. Κατόπιν, τα δύο τρίτα των δαπανών συλλογής στοιχείων θα επιβαρύνουν την Επιτροπή.

3. Οι προτάσεις της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής⁽¹⁾

3.1. Όπως ήδη επισημάνθηκε σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις, η συλλογή στοιχείων σε εθνικό επίπεδο παρουσιάζει ακόμα ιδιαίτερα σημαντικές διαφορές σε ό,τι αφορά τα επιμέρους συστήματα έρευνας, με αποτέλεσμα να καθίσταται δυσχερής η σύγκριση και η ανάλυση.

(1) Βλέπε:

— Γνωμοδότηση της ΟΚΕ για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 577/98 σχετικά με τη διοργάνωση δειγματοληπτικής έρευνας για το εργατικό δυναμικό στην Κοινότητα» — ΕΕ C 48 της 21.2.2002.

— Γνωμοδότηση της ΟΚΕ που βρίσκεται στο στάδιο εκπόνησης με θέμα «Οι κοινωνικοί δείκτες».

3.2. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή θεωρεί περιοριστικό το γεγονός ότι οι στατιστικές που προβλέπονται από τον Κανονισμό λαμβάνουν υπόψη μόνον την εθνική διάσταση των φαινομένων της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Πράγματι δεν προβλέπονται από τον Κανονισμό συλλογές στοιχείων σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Αυτό φαίνεται ότι έρχεται σε ανοικτή αντίφαση με τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κυρίως σε ό,τι αφορά την πολιτική οικονομικής και κοινωνικής συνοχής η οποία από το 1992 αποτελεί έναν από τους τρεις πυλώνες της ΕΕ.

3.3. Ζητείται να καταστεί σαφής η διασύνδεση με τις περιφερειακές πολιτικές, ειδικότερα σε ό,τι αφορά τις περιφέρειες με αναπτυξιακή καθυστέρηση (στόχος 1), όπου η ανεργία, η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός έχουν φθάσει σε σημεία ιδιαίτερας ανησυχητικά.

3.4. Θα πρέπει επίσης να καθιερωθεί και μία πιο στοχοθετημένη ανάλυση για τις μεγάλες αστικές περιοχές, στις περιφέρειες των οποίων παρόμοια φαινόμενα είναι ιδιαίτερος εμφανή. Εξάλλου, ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στις αγροτικές περιοχές που πλήττονται από τα υψηλότερα ποσοστά φτώχειας.

3.5. Δεν προβλέπονται ρητώς και στοιχεία για τα φύλα ενώ πολυάριθμες έρευνες που διεξήχθησαν από τους διεθνείς οργανισμούς και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή έδειξαν ότι ο κοινωνικός αποκλεισμός και η φτώχεια αποτελούν φαινόμενα που πλήττουν κυρίως τον γυναικείο πληθυσμό.

3.6. Όσον αφορά το γεγονός ότι είναι απαραίτητος ο καθορισμός εναρμονισμένων μεθοδολογιών και ορισμών που να επιτρέπουν την πραγματική συγκρισιμότητα των στοιχείων, θα πρέπει ίσως να καθοριστούν προθεσμίες και να ζητηθεί η δέσμευση και σε οικονομικό επίπεδο των κρατών μελών για το έργο αυτό.

3.7. Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στη συνεργασία μεταξύ στατιστικής υπηρεσίας, Ευρωπαϊκής Επιτροπής, και των οργανισμών που ασκούν δραστηριότητες σε περιοχές που χαρακτηρίζονται από περιθωριοποίηση και αποκλεισμό των κοινωνικοεπαγγελματικών οργανώσεων, οι οποίες εκπροσωπούνται στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή προκειμένου να αξιοποιηθούν και να χρησιμοποιηθούν κατά τον καλύτερο τρόπο τα μέσα ανάλυσης και παρακολούθησης (όπως το EU-SILC).

Βρυξέλλες, 24 Απριλίου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS